

Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchnu_ekon_2014_2\(2\)_15.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchnu_ekon_2014_2(2)_15.pdf)

8. Андреева В. М., Кайлюк Є. М., Шаповаленко Д. О.. Маркетинг і поведінка споживача на ринку комунальних послуг: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Менеджмент організацій» – Харків: ХНАМГ, 2007. – 150 с.
9. Липчук В. В., Дудяк Р. П., Бугіль С. Я., Янишин Я. С. Маркетинг // Електронний ресурс – Режим доступу - http://pidruchniki.com/1759020150014/marketing/marketing_poslug

УДК 658.821

Сологуб І. О.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНЖИНІРИНГОВИХ ФІРМ ПРОЕКТНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

В сучасних умовах розвитку економіки України при реалізації інвестиційних будівельних проектів (ІБП) основні складнощі виникають в управлінні ресурсами, часом, вартістю проекту та якістю прийняття управлінських рішень, що може призвести до пошкоджень та руйнувань будівель і споруд, а саме гірше – до незворотних втрат людського життя.

Актуальною проблемою управління інвестиційними проектами є недостатній рівень уваги організаційним аспектам підвищення якості управлінських процесів та кінцевих результатів ІБП.

Велика кількість підприємств в різних сферах, і будівельна галузь не виняток, переходять до проектно-орієнтованого підходу управління системою якості. Даний підхід може забезпечити високий рівень управління якістю ІБП і дати можливість конкурувати не тільки на внутрішніх ринках, а й на міжнародних.

Мета статті - привернути увагу до проблеми підвищення контролю якості при реалізації інвестиційних проектів у будівництві, проаналізувати причини та запропонувати шляхи вирішення важливих задач підвищення рівня управління якістю протягом всього життєвого циклу проекту (ЖЦП).

При аналізі реалізованих ІБП останніх років в країнах СНД: Україні, Білорусі, Казахстані та Російській Федерації, простежується тенденція зниження якості проектів в наслідок того, що найпопулярнішим в управлінні залишається ресурсний

підхід [1-3]. Застосування сучасних підходів управління якістю, розроблених в ЄС, США, Японії, в умовах СНД не дає належного ефекту через слабку адаптацію цієї методології до нормативно-правової бази цих держав. У наслідок чого збільшуються до 2 разів або зриваються планові терміни реалізації ІБП, зростає вартість проекту від 20% до 100%, і в загалі, до 50% проектів не реалізуються.

Поняття якості будівельної продукції розглядається, як здатність задовольняти вимоги нормативної бази відповідно призначенню об'єкта, умов його експлуатації, надійності, очікувань замовника. В умовах планово-адміністративної економіки при реалізації інвестиційного проекту в будівництві замовник виконував управління якістю через спеціалізовані підрозділи: управління капітального будівництва (УКБ) та відділи капітального будівництва (ВКБ), які діяли на постійній основі тільки на стадіях проектування та будівництва об'єкту. Окупність створення таких спеціалізованих підрозділів можлива тільки при реалізації великих і мегапроектів, оскільки вони характеризуються тривалим ЖЦП.

Аналіз статистичних даних реалізованих проектів різного призначення в країнах СНД на суму близько 20 млрд. доларів США, у тому числі освоєних в рамках організаційної структури управління якістю на суму 95,8 млн. доларів США, показав, що малі проекти складають 62%, великі і

мегапроекти коливаються в межах від 3 до 5%. (див. рис.1).

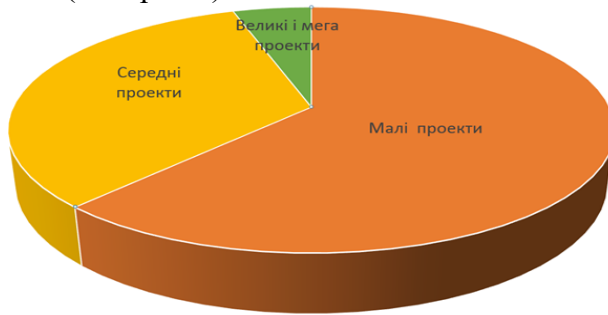

Рис.1. Діаграма розподілу об'єктів за класифікацією.

Класифікація проектів визначена за наступними параметрами: капіталовкладення, трудомісткість та тривалість реалізації (див. табл. 1.).

Таблиця 1 - Класифікація проектів

Клас проекту	Капіталовкладення	Трудомісткість	Тривалість реалізації
Малі проекти	До 10 млн. доларів США	До 40 тис. людино - годин	До 2 років
Середні проекти	Від 10 млн. до 50 млн. доларів США	Від 40 тис. до 200 тис. людино - годин	Від 2 до 5 років
Великі проекти	Від 50 млн. до 100 млн. доларів США	До 20 млн. людино - годин	Від 5 до 7 років
Мегапроекти	Більше 100 млн. доларів США	Більше 20 млн. людино - годин	Більше 7 років

В сучасних умовах, при глобальному дефіциті грошових коштів, для замовника мати службу управління якістю, як на постійній основі, так і на період реалізації проекту, організаційно та економічно не виправдано.

Створення організаційної структури управління якістю ІБП в рамках концепції Управління проектами потребує вирішення наступних завдань:

- формування організаційно-управлінської структури фірми;
- визначення методики професійно-кваліфікаційного оцінювання персоналу;
- підбір якісного та кількісного складу персоналу;
- створення матеріально-технічної бази;
- використання ІТ технологій;
- створення бібліотеки бази даних, тощо.

Проблема вирішення цих завдань полягає в тому, що вони характеризуються великою кількістю різноманітних аспектів, дослідження яких здійснюється в рамках багатьох галузей наукових знань [1, 3-6]. На даний час цю проблему доцільно вирішувати за рахунок інжинірингу. Згідно до пп.14.1.85 Податкового кодексу України, «інжиніринг - надання послуг (виконання робіт) із складення технічних завдань, проектних пропозицій, проведення наукових досліджень і техніко-економічних обстежень, виконання інженерно-розвідувальних робіт з будівництва об'єктів, розроблення технічної документації, проектування та конструкторського опрацювання об'єктів техніки і технології, надання консультацій та авторського нагляду під час монтажних та пусконаладжувальних робіт, а також надання консультацій, пов'язаних із такими послугами (роботами)» [7]. Можна вважати, що інжинірингові послуги - це інтелектуальна діяльність з управління проектами та програмами, в тому числі включаючи технічний нагляд на всіх стадіях життєвого циклу як систему управління якістю.

Ці питання найкраще можна вирішувати в рамках інжинірингових фірм проектно-орієнтованого підходу (див. рис. 2). На думку автора ефективність надання інжинірингових послуг можуть забезпечити інжинірингові фірми проектно-орієнтованого підходу. Інжинірингова фірма - це структура, яка надає організаційно-управлінські послуги, в тому числі послуги з управління якістю, при реалізації інвестиційних проектів будівництва на всіх стадіях ЖЦП із застосуванням наукових методів і методологій концепції управління проектами, представляє інтереси замовника пе-

ред основними учасниками проекту: інвесторами, генпідрядниками, проектними організаціями, постачальниками, держструктурами, комунальними організаці-

ями, фінансовими установами, контролюючими органами та несе відповідальність за прийняті рішення згідно чинного законодавства країни, на території якої здійснюється даний вид діяльності.

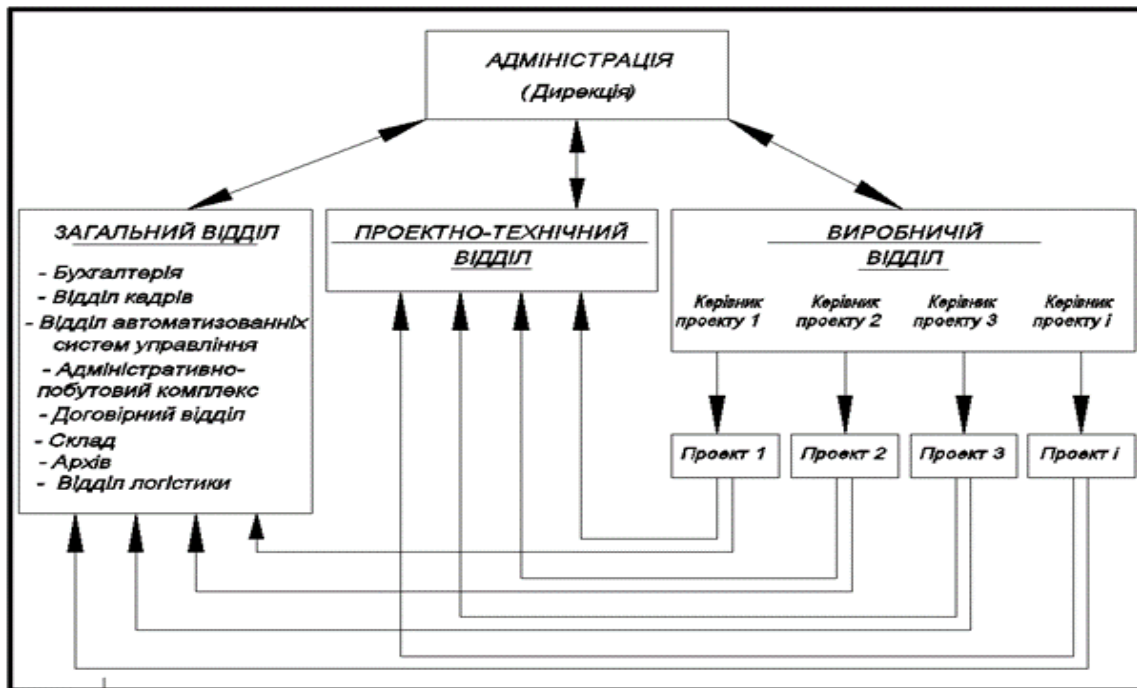

Рис. 2. Організаційно-управлінська структура інжинірингової фірми проектно-орієнтованого підходу.

Проектно-орієнтований підхід припускає, що завдання, які вирішуються в рамках організації, розглядаються як окремі проекти, до яких застосовуються принципи та методи управління проектами [8, 9].

На сучасному етапі існують інжинірингові фірми, послуги технічного нагляду яких обмежуються контролем якості лише на етапі будівництва. Контроль якості - це процес отримання та обробки інформації про об'єкт з метою визначення знаходження параметрів об'єкта в заданих межах. Процес контролю полягає у зіставленні дійсних значень фізичних величин встановленим граничним значенням. Контроль повинен виявити, чи знаходиться контрольована фізична величина у полі допуску або виходить за його межі [10]. Практика показує, що на ранніх стадіях

ЖЦП процес контролю якості проходить формально, характеризується авральним штурмом і постійним «гасінням пожеж» [6]. Розуміння, що саме на цих стадіях закладаються основні параметри проекту: доцільність, життєздатність, інвестиційна можливість, бізнес-план, стратегія, тактика, основні ТЕР, відсутні. Економія витрат на даних етапах не велика, так як вартість реалізації передінвестиційної фази за даними Світового банку і ЮНІДО становить до 2% на технічно нескладних об'єктах і до 6,5% на технічно складних [11], проектної стадії відповідно — 2,5-3% і до 8% від вартості реалізації інвестиційного проекту. А вартість послуг інвестиційних та консалтингових компаній на ранніх стадіях життєвого циклу складає до 0,25% (див. рис. 3).

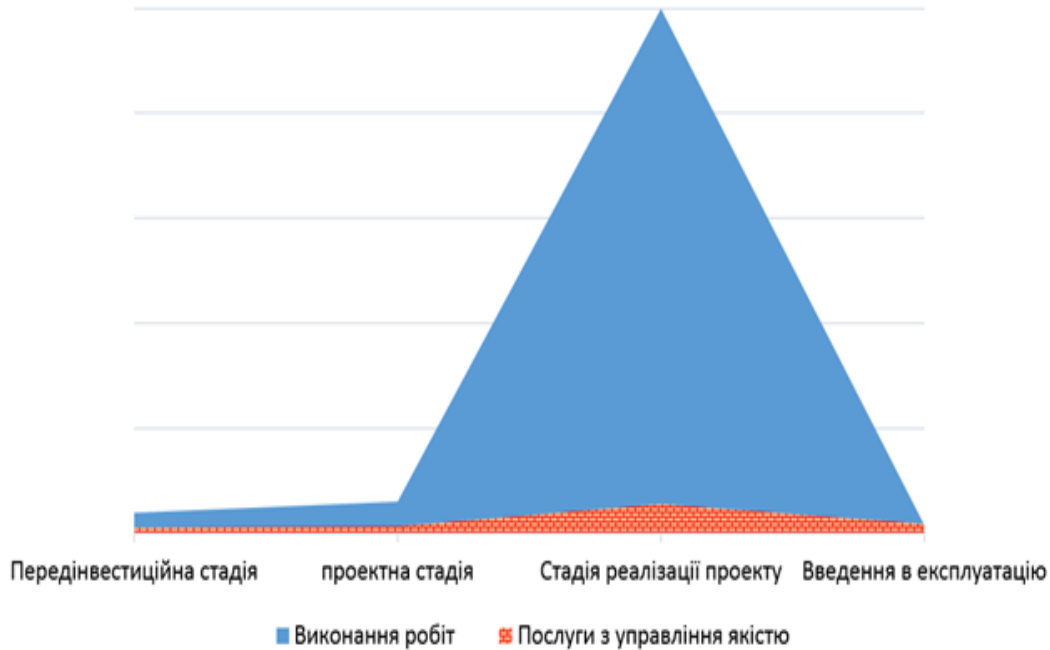

Рис.3. Діаграма розподілу грошових коштів за стадіями життєвого циклу.

Успішність проекту залежить від детальної розробки стратегії виконання проекту та деталізації проектних рішень на передінвестиційній фазі. Інжинірингові фірми мають не тільки компетентних висококваліфікованих співробітників, з досвідом роботи, але й підтримують їх кваліфікацію на курсах підвищення кваліфікації, влаштовують сертифікацію співробітників згідно чинного законодавства держави, на території якої здійснюється даний вид діяльності, сприяють участі у науково-практичних дослідженнях і конференціях, вивченню світового досвіду управління системою якості. В арсеналі даних фірм є інструментарій з управління системою якості, бази даних статистичного та інформаційного призначення, до яких вносяться зміни з урахуванням навколишнього середовища, методики управління проектом, алгоритми створення критичного шляху реалізації проекту, методики розрахунку вартості проекту на ранніх стадіях, моделі управління системою якості інвестиційного проекту, програмне забезпечення для визначення вартісних показників та обробки проектних рішень і баз даних.

Науково обґрунтований підхід до управління реалізацією проекту через управління системою якості на ранніх ста-

діях життєвого циклу дозволяє реалізувати проект з відхиленнями термінів і вартості від проектних значень в межах 3-5% статистичної похибки.

Економія незначних коштів за рахунок формальної реалізації передінвестиційної фази, поверхневої розробки проектів та некерованості системою якості на ранніх стадіях життєвого циклу призводить до недоотримання прибутку, зриву термінів реалізації через усунення дефектів на стадії будівництва, необхідності внесення змін в проектну документацію та доопрацювання проекту вже на витратних стадіях інвестиційної фази його реалізації.

Для успішної реалізації необхідно систематично управляти проектом. Успіх може бути досягнутий в результаті впровадження і підтримки у сучасному стані системи менеджменту якості, розробленої з метою постійного поліпшення діяльності, враховуючи потреби усіх зацікавлених сторін. Політика та цілі у сфері якості встановлюються, щоб служити орієнтиром для організації. Вони визначають бажані результати і сприяють застосуванню організацією ресурсів для досягнення цих результатів.

Висновки. Поняття управління якістю у даній статті розглядається як діяльність з надання інжинірингових послуг

із застосуванням наукових методів і методологій на всіх етапах ЖЦП з тісною взаємодією всіх основних учасників ІБП, починаючи з ранніх стадій та враховуючи вплив зовнішнього середовища. Ефективним виконавцем цих завдань та вимог автор вважає інжинірингову фірму проектно-орієнтованого підходу, яка зможе вирішувати проблеми, пов'язані з моніторингом якості реалізації інвестиційних проектів у будівництві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурков В.Н. Модели и методы мультипроектного управления / В.Н. Бурков, О.Ф. Квон, Л.А. Цитович. М.: ИПУ РАН, 1997. — 63 с.
2. Бурков В.Н., Джавахадзе Г.С. «Экономико-математические модели управления развитием отраслевого производства» М.: ИПУ РАН, 1997. — 64 с.
3. Кендал И. Современные методы управления портфелями проектов и офис управления проектами. Максимизация ROI. / И. Кендал, К. Роллинз; пер. с англ. М.: ПМСОФТ, 2004. — 576 с.
4. Молоканова В.М. Дослідження проектно-орієнтованого розвитку на основі еволюційної теорії цінностей / В.М. Молоканова // Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. пр. / під ред. В.А. Рача. — 2012. — №2(42). — С. 5—17.
5. Бушуев С.Д., Бушуева Н.С. Механизмы формирования ценности в деятельности проектно-управляемых организаций // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. Вып. 1/2 (43). Харьков, 2010. — С. 4—9.
6. Бушуева Н.С. Модели и методы проактивного управления программами организационного развития / Н.С. Бушуева. К.: Наук. світ, 2007. — 270 с.
7. Податковий кодекс України № 2755-VI від 20.12.2010р.
8. Основы профессиональных знаний и национальные требования к компетентности (НТК) специалистов по управлению проектами. — М.: Проектная практика, 2010. — 256 с.
9. ICB – IPMA Competence Baseline, Version 3.0 International Project Management Association, 2006. — 199 p.
10. Клочков В.И. Метрология, стандартизация и сертификация. Учебное пособие— изд-во «Владос». - М. 2010.— 246 с.
11. Мазур И.И., Шапиро В.Д. и др. Управление проектами. Учебное пособие— М.: Омега-Л, 2004. —664 с.

УДК 658.821

Іванілов О.С., Агасієв К.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Сучасні економічні та соціально-політичні умови функціонування підприємств є напруженими та складними, що негативно впливає на можливість суб'єктів господарювання здійснювати свою діяльність на принципах чесної конкурентної боротьби, ще більше загострюючи її та встановлюючи нові правила під час відстоювання власних інтересів. Крім того, слід зазначити, що загальний низький рівень конкурентоздатності українських підприємств обумовлений рядом невирішених питань, зокрема недостатньою сформованістю уявлення підприємців щодо діяльності у складних конкурентних умовах, відсутністю у більшості

підприємців кінцевої стратегічної мети їхньої діяльності, невідповідністю якості продукції світовим вимогам та стандартам, загальним низьким рівнем топ менеджменту на підприємствах, а точніше невідповідністю його підготовки сучасним вимогам ринку. Вирішення зазначених питань може суттєво вплинути на рівень конкурентоздатності вітчизняних підприємств, зменшити напруженість під час конкурентної боротьби та вплинути на подальшу інтеграцію України у європейський ринок.

Питання конкурентоздатності в сучасному світі стало носити універсальний характер. Разом з тим ця складна економічна